

Bestuursvoorstel

Onderwerp: Voorjaarsrapportage 2025
Nummer: Z52737 152316

Agendapunt: 5

DB: Ja
03-06-2025

BPL: Ja
Gecombineerde
commissie
11-06-2025

FAZ: Ja
Gecombineerde
commissie
11-06-2025

VVSW: Ja
Gecombineerde
commissie
11-06-2025

AB: Ja
02-07-2025

Opsteller:

Opdrachtgever:
Klaas de Veen

Portefeuillehouder:
Jakob Bartelds

Ondersteuning van de afdeling:

☐ Technisch ☐ Juridisch ☐ Financieel ☒ Staf ☐ Communicatie ☐ ICT / Beveiliging

Externe betrokkenen:

Reden:

Samenvatting:

De voorjaarsrapportage (VJR) 2025 geeft een update van een aantal beleidsmatige ontwikkelingen en geeft de financiële stand van zaken weer. De voorjaarsrapportage sluit met een nadelig resultaat van € 971.000,-. Het nadeel voor de taak watersysteembeheer bedraagt € 408.000,- en het nadeel voor de taak zuiveringsbeheer bedraagt € 563.000,-.
In de bijlagen I en II worden de voor- en nadelen uitgebreid toegelicht.

Duurzaamheidsparagraaf: Nee

Begrotingsaspecten: Nee

AB-voorstel:

- Kennisnemen van de voorjaarsrapportage 2025;
- Instemmen met de 1e begrotingswijziging 2025;
- Een krediet beschikbaar stellen van € 120.000,- voor de aanschaf van nieuwe hydrologische software.

Bijlagen:

- Bijlage I: overzicht voor- en nadelen 2025;
- Bijlage II: toelichting op overzicht voor- en nadelen 2025;
- Bijlage III: eerste begrotingswijziging 2025.

Besluit/opmerkingen bestuur:

Paraaf Secretaris-directeur:

Hierbij bieden wij de voorjaarsrapportage 2025 (VJR 2025) aan. De inhoudsopgave van deze voorjaarsrapportage ziet er als volgt uit:

1. Inleiding
2. Beleidsmatige voortgang 2025
3. Verloop financieel beheer, fiscale aangelegenheden, investeringsprogramma en treasury
4. Voorstel
5. Bijlagen:
 - I: Overzicht voor- en nadelen voorjaarsrapportage 2025
 - II: Toelichting op overzicht voor- en nadelen voorjaarsrapportage 2025
 - III: Eerste begrotingswijziging 2025

Inleiding

Via de VJR rapporteert het dagelijks bestuur over belangrijke ontwikkelingen die alle facetten van het waterschap raken. Vertrekpunt hierbij is de vastgestelde begroting. De rapportage kan gaan over de uitvoering van het programmaplan en het investeringsprogramma, algemene ontwikkelingen die ons (kunnen gaan) raken en financiële- of fiscale zaken. De rapportage gaat in op uitzonderingen. Als dagelijks bestuur proberen wij de rapportage zo overzichtelijk en leesbaar mogelijk te houden.

De begroting 2025 is vastgesteld met een negatief saldo op de baten en lasten van € 5.311.000,-. Dat negatieve saldo is aangevuld tot nul door onttrekkingen aan de algemene reserves van € 4.550.000,- en een onttrekking aan onze bestemmingsreserves van € 761.000,-. De totale omvang van de begroting bedraagt € 113 miljoen.

In deze VJR 2025 worden een aantal financiële voor- en nadelen ten opzichte van de begroting verwacht. Per saldo ontstaat een nadelig resultaat van € 971.000,-. De voor- en nadelen staan vermeld en worden toegelicht in de bijlagen I en II.

Deze tussenstand is eerder een actualisatie van de begrotingssituatie dan een werkelijk verloop van het jaar. De begroting 2025 is in het najaar van 2024 opgesteld en kan door latere ontwikkelingen in 2024 en begin 2025 niet meer actueel zijn. Vooral de structurele financiële gevolgen van de jaarrekening 2024 zijn via deze VJR 2025 in de begroting 2025 verwerkt. Bij de najaarsrapportage gaan wij u uitgebreider informeren over de financiële voortgang van 2025. Gevolgen met een structurele doorwerking worden ook in de meerjarenraming 2026 – 2030 (en begroting 2026) verwerkt (behandeling AB 19 november 2025).

2. Beleidsmatige voortgang 2025

a. Inleiding

Zoals elk jaar geven we bij de voorjaarsrapportage een overzicht van beleidsinhoudelijke ontwikkelingen. Onze begroting is daarbij de leidraad. Specifiek de onderdelen: programmaplan, coalitieakkoord en bedrijfsvoering. Deze onderdelen komen in al onze planning en control documenten terug.

De voorjaarsrapportage 2025 en de jaarrekening 2024 worden in dezelfde vergadering van het algemeen bestuur behandeld, die van 2 juli. De uitgebreide beleidsinhoudelijke toelichting in de jaarrekening 2024 is de basis en geeft in algehele zin de stand van zaken en ontwikkelingen weer.

In de voorjaarsrapportage 2025 zijn alleen de belangrijke en bestuurlijk relevante afwijkingen / gebeurtenissen opgenomen.

b. Programmaplan 2025

We voeren de acties uit het waterbeheerprogramma 2022 – 2027 grotendeels conform de planning uit. In de jaarrekening 2024 hebben wij u recent geïnformeerd over de voortgang via de “programmaverantwoording 2024”. Wij verwijzen u kortheidshalve naar deze rapportage. Daarin hebben wij ook aangegeven welke actiepunten we temporiseren of sneller uitvoeren. Ten opzichte van die voortgangsrapportage hebben zich geen bijzonderheden voorgedaan.

Ten aanzien van het versnellingsprogramma (12-punten plan) zoals het in 2024 is vastgesteld naar aanleiding van de tussenevaluatie KRW is de volgende voortgang te melden:

1. Tijdige uitvoering hermeandering/grondverwerving.
Bestuurlijke gesprekken met de provincie Drenthe lopen. De provincie blijft inzetten op vrijwillige verwerving.
2. Bewaken van KRW-belangen in PPLG.
Het NPLG-proces is stopgezet. We blijven wel aangehaakt bij alternatieve processen.
3. Actualisatie van de lozingsvergunningen.
Verloopt moeizaam door beperkte personele capaciteit.
4. Controle van de lozingsvergunningen en invulling geven aan gebiedsgericht toezicht.
*Controle heeft eveneens te kampen met een beperkte personele capaciteit.
Voor gebiedsgericht toezicht zijn we nu bezig met het op orde brengen van data en software.
Volgend jaar kunnen we de uitvoering van gebiedsgericht toezicht dan goed oppakken.*
5. Analyse lozingen van KRW-stoffen door rwzi's.
De water- en stoffenbalansen die nodig zijn, zijn klaar. Voor de immissietoetsen (effect van rwzi op ontvangend water) zijn we een samenwerking met ministerie I&W gestart.
6. Verkennen van de noodzaak en mogelijkheden van maatwerkregels.
Intern is onderzocht wat een waterschap kan en mag. Maar om overschrijdingen te voorkomen is het instrumentarium van het waterschap niet perse de beste om in te zetten.
7. Afstemmen van landelijke en eigen tussenevaluatie.
De afstemming is afgerond. Uit de landelijke evaluatie kwamen geen opvallende zaken die ons een nieuwe kijk op de regionale opgave geven.
8. Uitzonderingsbepalingen KRW toepassen en motiveren.
Er zijn handreikingen ontwikkeld. De toepassing hiervan nemen we mee in proces WBP 2028 - 2033.
9. Juridische risico's van de KRW in beeld brengen.
Er is een notitie gemaakt, deze gebruiken we in diverse processen.
10. Bescherming van de waterkwaliteit opnemen in de Waterschapsverordening en meenemen bij de weging van het waterbelang.
Het project om te komen tot een waterschapsverordening 2.0 is opgestart en zal in 2026 zijn afgerond. De weging van het waterbelang (voorheen watertoets) is regulier werk.
11. Uitzoeken van juridische verplichtingen ten aanzien van overige (niet-KRW) wateren.
Een voorstel hiertoe is op 4 juni in het algemeen bestuur vastgesteld.
12. Brochure maken over KRW als input voor beleidsplannen van derden.
Deze is opgesteld en verspreid.

c. Coalitieakkoord

Voor de voortgang van het huidige coalitieakkoord 2023 – 2027 verwijzen wij u naar de jaarrekening 2024.

Financieel gezien zijn van het vorige coalitieakkoord nog de volgende middelen nog beschikbaar:

	Beschikbaar op 1 januari 2025	Besteed / claims	Nog beschikbaar
Duurzaamheid / innovatie	€ 284.000,-	€ 51.000,-	€ 233.000,-
Biodiversiteit	€ 50.000,-	€ 3.000,-	€ 47.000,-
Cultuur historisch erfgoed	€ 48.000,-	€ 0,-	€ 48.000,-
Akkerranden	€ 40.000,-	€ 40.000,-	€ 0,-
Totaal	€ 422.000,-	€ 94.000,-	€ 328.000,-

In het coalitieakkoord 2023 – 2027 is afgesproken de nog beschikbare middelen uit de voorgaande coalitieperiode 2019 - 2023 voor duurzaamheid, zichtbaarheid, biodiversiteit en cultuur historisch erfgoed de komende jaren hiervoor te blijven inzetten.

d. Bedrijfsvoeringsparagraaf 2025

Een aantal actiepunten uit de paragraaf bedrijfsvoering van de begroting wordt hieronder qua voortgang kort toegelicht.

Informatiebeveiliging, Privacy en Digitale Werkplek

Het ISMS (Informatiebeveiligingssysteem) heeft geleid tot meer structuur en zicht op risico's binnen informatiebeveiliging. Diverse BIO-maatregelen zijn inmiddels geïmplementeerd, zoals netwerksegmentatie en aangescherpt autorisatiebeheer. Deze zijn ook door de accountant beoordeeld en als goed beoordeeld.

Ter voorbereiding op de Cyberbeveiligingswet (verwachte inwerkingtreding najaar 2025), die het waterschap als vitaal aanmerkt, is een impactanalyse uitgevoerd. Dit leidt eerst vanaf 2026 tot aanvullende verplichtingen op het gebied van cybersecurity.

Binnen het AVG-domein is verder gewerkt aan naleving van de privacywetgeving. Grote wetswijzigingen worden op korte termijn niet verwacht, maar interne bewustwording en procesverbetering blijven speerpunten.

Parallel hieraan wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een moderne digitale werkplek. Deze richt zich op veilige, flexibele samenwerking en integratie van nieuwe technologieën, waaronder artificiële intelligentie (AI). Voor de inzet van AI zijn richtlijnen opgesteld, met onder meer aandacht voor verantwoord gebruik, gegevensbescherming en transparantie. Ook wordt AI gekoppeld aan operationele toepassingen zoals drone-inzet voor inspectie- en monitoringsdoeleinden.

Ter ondersteuning is een e-learningprogramma gestart, gericht op bewustwording en deskundigheidsbevordering bij medewerkers.

e. Openbaarheidsparagraaf

Sinds 1 november 2024 moeten de eerste vijf informatiecategorieën van de Wet open overheid (Woo) verplicht openbaar gemaakt worden. Voor het waterschap zijn alleen de eerste vier categorieën van toepassing.

Het publiceren van:

- wetten en andere algemeen verbindende voorschriften
- overige besluiten van algemene strekking
- ontwerpen van wetten, andere algemeen verbindende voorschriften en overige besluiten van algemene strekking waarover een extern advies is gevraagd, inclusief de adviesaanvraag
- inzicht in organisatie en werkwijze, waaronder de taken en bevoegdheden van de organisatieonderdelen.

Het waterschap voldoet aan deze openbaarmakingsverplichting.

3. Verloop financieel beheer, fiscale aangelegenheden, investeringsprogramma en treasury

Verloop financieel beheer

Inleiding

Het saldo van de voor- en nadelen in deze VJR bedraagt € 971.000,- (negatief). Het nadeel voor de taak watersysteembeheer bedraagt € 408.000,- en het nadeel voor de taak zuiveringsbeheer bedraagt € 563.000,-. Voor een toelichting op de onderdelen verwijzen wij u naar de bijlagen I en II. De structurele doorwerking wordt in de meerjarenraming 2026 – 2030 verwerkt.

Overige ontwikkelingen

Onvoorziene uitgaven

Het beschikbare budget voor “onvoorzien” is € 132.000,-; € 72.000,- voor de taak watersysteembeheer en € 60.000,- voor de taak zuiveringsbeheer. Er is nog geen beroep gedaan op de post onvoorzien.

Dividend Nederlandse Waterschapsbank (NWB)

In de begroting 2025 is uitgegaan van een dividenduitkering van de NWB over het jaar 2024 van € 55 miljoen. In de algemene vergadering van aandeelhouders van de NWB van april 2025 is besloten een dividend vast te stellen van € 50 miljoen. Dit betekent dat de in de begroting geraamde dividenduitkering van € 1.944.000,- miljoen met € 177.000,- wordt verlaagd.

Noodinstallatie vuilroosters rwzi Scheemda

De oplevering van het project trommelzeven Scheemda is uitgesteld tot 1 juli 2025. De consequentie hiervan is dat de huur van de noodinstallatie ook verlengd zal moeten worden tot 1 juli. Voor januari tot en met juni gaat het om totale kosten (inclusief afbouw van de installatie) van € 250.000,-.

Redenen voor het uitstel van de oplevering zijn de geringere beschikbaarheid van externe partijen (ook onderaannemers), mede veroorzaakt door een tekort aan personeel, en het moeilijker leverbaar zijn van onderdelen die benodigd zijn voor de nieuwe installatie (waardoor levertijden zijn opgelopen).

Onttrekking en inzet bestemmingsreserve NPLG

Van het NPLG (Nationaal Programma Landelijk Gebied) is een subsidie ontvangen van € 300.000 voor door ons bestede uren aan het NPLG in 2023.

Een aantal medewerkers binnen het waterschap hebben hier uren aan besteed.

Deze subsidie is bedoeld ter compensatie van uren die onze medewerkers niet aan "reguliere" werkzaamheden hebben kunnen besteden. Deze subsidieregeling is echter pas medio oktober 2023 gepubliceerd. Hierdoor hebben we deze subsidie nog niet kunnen inzetten om extra (tijdelijke) personele capaciteit aan te trekken om de werkzaamheden die zijn blijven liggen in te halen (wat het doel van de subsidie is). Om deze reden is bij de jaarrekening 2023 voorgesteld om voor de ontvangen subsidie van € 300.000,- een bestemmingsreserve NPLG te vormen. Middels deze bestemmingsreserve NPLG worden de extra personeelskosten voor het inhalen van werkzaamheden die zijn blijven liggen, gecompenseerd. In 2024 is hiervoor € 84.000,- onttrokken. In deze voorjaarsrapportage wordt € 66.000,- aan deze bestemmingsreserve in 2025 onttrokken. Hiermee worden de extra personeelskosten, gelet op het voorgaande, in 2025 gedekt. De bestemmingsreserve heeft hierna nog een hoogte van € 150.000,- (€ 300.000,- - € 84.000,- - € 66.000,-).

Personeelslasten

Begin april is een onderhandelingsresultaat bereikt over een nieuwe cao voor de waterschappen. Deze cao kent een looptijd van 24 maanden van 01-01-2025 t/m 31-12-2026. Voor deze cao-periode is een automatische prijscompensatie (APC) afgesproken met een extra plus. De lonen stijgen hierdoor automatisch mee met de inflatie door de APC en de plus zorgt voor een koopkrachtverbetering.

Voor 2025 betekent dit:

- Per 1-1-2025 worden de salarissen verhoogd met € 50 bruto op basis van een voltijdsdienstverband;
- Per 1-1-2025 een loonsverhoging van 3,3% (de APC).

Dit betekent, afhankelijk van de functieschaal, een loonsverhoging van gemiddeld 4,5%.

In onze begroting 2025 is rekening gehouden met een totale stijging van de personeelslasten van 5% (inclusief de sociale lasten en reguliere loonrondes door middel van ontwikkeling binnen de functieschaal). Een herberekening toont aan dat door het onderhandelingsresultaat deze 5% niet meer toereikend is om de stijging van de personeelslasten op te vangen.

Rekening houdend met het onderhandelingsresultaat bedraagt het nadeel op de personeelslasten voor 2025 € 225.000,-.

Reservepositie

Aangevuld met de informatie uit deze VJR ziet onze (algemene) reservepositie er als volgt uit:

	Stand 01.01.2025	Onttrekking (-) toevoeging (+) 2025	Saldo VJR 2025	Stand 31.12.2025	Minimum- Niveau
Watersysteembeheer	8.078.000	- 3.100.000	- 408.000	4.570.000	2.059.000
Zuiveringsbeheer	3.494.000	- 1.450.000	-563.000	1.481.000	821.000
Totalen	11.572.000	- 4.550.000	-971.000	6.051.000	2.880.000

In deze opzet gaan we ervan uit dat het saldo van de VJR ook het rekeningresultaat 2025 zal worden. Zoals in de inleiding gesteld is deze VJR eerder een bijstelling van de begrotingscijfers dan een prognose van een rekeningresultaat en is dit resultaat eerder theoretisch. In de kadernota 2026 - 2030 gaan wij verder in op het reservebeleid voor de komende jaren.

Fiscale aangelegenheden

Aanpassing Belastingstelsel waterschappen

Met de publicatie van de gewijzigde Waterschapswet in het Staatsblad van 14 maart 2025 is het nieuwe belastingstelsel van kracht geworden. Het nieuwe stelsel vereist een herziening van de kostentoedeling, hiervoor hebben wij een kostentoedelingsonderzoek uitgevoerd. De uitwerking van het belastingstelsel én de voorlopige uitkomsten van dit onderzoek zijn opgenomen in de Kadernota 2026–2030. De besluitvorming over de kostentoedelingsverordening zal in het najaar plaatsvinden.

Investeringsprogramma

In de afgelopen jaren is er veel werk weggezet en zijn diverse projecten gerealiseerd. Dit zet zich voort in 2025 waarbij we verwachten dat het investeringsvolume nog verder zal toenemen. Het realiseren van een groter investeringsvolume is nog niet zo eenvoudig. We zien namelijk dat de krapte in de markt, zowel bij bedrijven als overheden, niet is afgenomen en dat het aanbod van werk nog steeds groter is dan de beschikbare capaciteit. Dat maakt dat we soms minder inschrijvers krijgen op onze aanbestedingen. Door een andere aanpak, met bijvoorbeeld marktconsultaties, locatiebezoeken en samenwerkingen met andere overheden, verhogen we de kans op voldoende inschrijvers en daarmee de kans op een succesvolle aanbesteding. Ook denken we na over langjarige contracten met marktpartijen om zo capaciteit aan ons te binden.

Prognose 2025

De te bereiken doelen en daarmee gepaard gaande hoeveelheid werk wordt afgestemd op de capaciteit en kennis van onze organisatie. Op die manier houden we grip op de projecten en de financiën. Gemiddeld over de afgelopen jaren hebben we een netto investeringsvolume tussen € 16 tot € 20 miljoen gerealiseerd (bruto is dit veelal enkele miljoenen hoger vanwege subsidies en bijdragen derden). Om voortgang in het werk te houden en flexibiliteit bij de voorbereiding van werken, wordt een groter planningsvolume aan het begin van het jaar aangehouden. Het daadwerkelijk netto realisatievolume ligt lager.

Voor dit jaar en de komende jaren zijn veel projecten gepland en bevinden zich diverse grote projecten in de voorbereiding. Met name de grote stabiliteitsprojecten en de opstartfase van het HWBP Dollarddijk vergen veel tijd en capaciteit van de organisatie. Ook een aantal omvangrijke projecten voor zuiveringsbeheer, onder meer de modificatie op de RWZI in Veendam en het vervangen van de vuilroosters op diverse zuiveringen vragen de nodige capaciteit en investeringen. We verwachten voor 2025 een hoger investeringsvolume dan in het afgelopen jaar het geval was (in 2024 is een investeringsvolume gerealiseerd van netto € 17,3 miljoen). In 2025 verwachten we meer dan € 20 miljoen te investeren gezien de diverse grote projecten welke in voorbereiding en uitvoering zijn. In de jaarrekening 2024 is een uitgebreide uiteenzetting gegeven van de stand van zaken van de lopende investeringen.

Aanpassing BOS HW (784)

Het investeringsproject Aanpassing BOS HW (784) wordt met een jaar vervroegd. In de meerjarenraming 2025–2029 is binnen het Meerjareninvesteringsprogramma (MJI) 2025–2029 rekening gehouden met een investering van € 120.000,- in 2026. Dit project wordt nu dus in 2025 uitgevoerd. Vanwege veiligheidsoverwegingen is vervroeging van de vervanging van de verouderde hydrologische software noodzakelijk. De vervanging zorgt ervoor dat deze kwetsbaarheid wordt weggenomen. Voorgesteld wordt om voor deze kosten van € 120.000,- een krediet beschikbaar te stellen.

Voorstel

- Kennisnemen van de voorjaarsrapportage 2025;
- Instemmen met de 1e begrotingswijziging 2025;
- Een krediet beschikbaar stellen van € 120.000,- voor de aanschaf van nieuwe hydrologische software.

namens het dagelijks bestuur,

Jelmer Kooistra
Secretaris-directeur

Geert-Jan ten Brink
Dijkgraaf